

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Чернігівська політехніка»
Навчально-науковий інститут економіки
Кафедра економіки, обліку і оподаткування

ПОДАТКОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до практичних занять для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського)
рівня спеціальності 071 «Облік і оподаткування» усіх форм навчання

Затверджено на засіданні кафедри
економіки, обліку і оподаткування
Протокол № 9
від 05 червня 2023 р.

ЧЕРНІГІВ 2023

Податковий менеджмент. Методичні вказівки до практичних занять для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня спеціальності 071 «Облік і оподаткування» усіх форм навчання/Укл. Гнедіна К.В. Чернігів: НУ «Чернігівська політехніка». 2023. 19 с.

Укладач: ГНЕДІНА КАТЕРИНА ВОЛОДИМИРІВНА, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки, обліку і оподаткування

Відповідальна за випуск: ДЕРІЙ ЖАННА ВОЛОДИМИРІВНА, завідувач кафедри економіки, обліку і оподаткування, д.е.н., професор

Рецензент: АКІМЕНКО ОЛЕНА ЮРІЇВНА, доктор економічних наук, доцент, професор кафедри економіки, обліку і оподаткування Навчально-наукового інституту економіки Національного університету «Чернігівська політехніка»

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
1. ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 1. СУТНІСТЬ ПОДАТКОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ.....	6
2. ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ ТА СФЕРИ ДІЯЛЬНОСТІ КОНТРОЛЮЮЧИХ ОРГАНІВ.....	7
3. ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 3. ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ПОДАТКОВОЇ СЛУЖБИ.....	10
4. ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 4. МЕТОДИ ТА ІНСТРУМЕНТИ ПОДАТКОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ.....	12
5. ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 5. ОБЛІК ПЛАТНИКІВ ПОДАТКІВ.....	13
6. ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 6. ПОДАТКОВИЙ КОНТРОЛЬ У СИСТЕМІ ПОДАТКОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ.....	14
7. ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 7. МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ПЕРЕВІРОК КОНТРОЛЮЮЧИМИ ОРГАНАМИ.....	15
8. ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 8. ПОРЯДОК ПОГАШЕННЯ ГРОШОВИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ТА ПОДАТКОВОГО БОРГУ ПЛАТНИКІВ ПОДАТКІВ.....	16
9. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	17
10. ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ.....	19

ВСТУП

Курс «Податковий менеджмент» спрямований на надання здобувачам вищої освіти системи знань з основ податкового менеджменту, їх ознайомлення з особливостями реалізації контрольних функцій, роботою працівників контролюючих органів, формування навичок у сфері адміністрування податків і зборів, податкового планування, податкового контролю, роботи в органах Державної податкової служби. Предметом курсу є теоретико-методичні та організаційні основи податкового менеджменту.

Мета вивчення навчальної дисципліни – формування системи знань і навичок з організації й методики податкового менеджменту, організації та проведення податкового контролю як ключового елементу податкового менеджменту.

Предметом курсу є теоретико-методичні та організаційні основи податкового менеджменту.

Курс «Податковий менеджмент» складається з двох змістових модулів, у рамках кожного виділено такі теми:

1) Змістовий модуль 1. Основи податкового менеджменту.

Тема 1. Сутність податкового менеджменту.

Податковий менеджмент та його функції. Особливості та механізм державного податкового регулювання. Податкове законодавство. Податковий менеджмент на підприємстві, його роль та організація.

Тема 2. Організація роботи та сфери діяльності контролюючих органів.

Державна податкова служба України: структура і завдання. Сфери діяльності органів Державної податкової служби. Права та функції контролюючих органів. Обов'язки та відповідальність посадових осіб, етичні принципи при виконанні обов'язків. ДПС майбутнього: стратегічні напрями розвитку та діяльності.

Тема 3. Інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності органів Державної податкової служби.

Особливості інформаційно-аналітичного забезпечення контролюючих органів. Податкова інформація та її джерела. Отримання, обробка, систематизація та використання податкової інформації.

Тема 4. Методи та інструменти податкового менеджменту.

Моделі податкового менеджменту. Податковий контроль. Типові правопорушення у сфері оподаткування. Податкове прогнозування та планування. Сутність та методи податкового планування. Управління податковими ризиками.

2) Змістовий модуль 2. Податковий контроль як ключовий елемент податкового менеджменту.

Тема 5. Облік платників податків.

Організація обліку платників податків у контролюючих органах. Порядок взяття на облік за основним місцем обліку платників податків -

юридичних осіб та їх відокремлених підрозділів. Взяття на облік за основним місцем обліку самозайнятих осіб. Документальне оформлення взяття платників податків на облік. Порядок зняття з обліку платників податків у контролюючих органах.

Тема 6. Податковий контроль у системі податкового менеджменту.

Сутність та характеристика податкового контролю. Податкові перевірки як основний метод податкового контролю. Класифікація податкових перевірок. Сучасний стан контрольно-перевірочної роботи.

Тема 7. Методика проведення перевірок контролюючими органами.

Формування планів-графіків документальних планових перевірок. Порядок проведення документальної планової перевірки. Особливості проведення документальної невідомої перевірки. Податкові процедури у разі незгоди платника з висновками контролюючих органів. Порядок проведення документальної позапланової перевірки. Порядок проведення та оформлення результатів фактичної перевірки.

Тема 8. Порядок погашення грошових зобов'язань та податкового боргу платників податків.

Поняття податкового та/або грошового зобов'язання та порядок їх визначення контролюючими органами. Податкові повідомлення. Порядок направлення (вручення) контролюючими органами податкових вимог платникам податків. Способи погашення заборгованості платників податків. Списання безнадійного податкового боргу.

У підсумку здобувач повинен *знати*: основи податкового менеджменту, податкового планування та регулювання, положення Податкового кодексу України, повноваження працівників органів Державної податкової служби України, порядок обліку платників податків, сутність адміністрування податків (зборів, платежів), підходи до управління податковим боргом, основи податкового контролю. Крім того, здобувач вищої освіти буде *вміти*: застосовувати методи документального та фактичного контролю правильності нарахування податків, інших обов'язкових платежів, розробляти методики проведення перевірок та застосовувати інструменти податкового контролю, управляти податковим боргом платника податку.

Обсяг курсу: загальна кількість кредитів – 5 (150 год.)

Вид заняття	Загальна кількість годин (денна/заочна форми навчання)
Лекції	20/8
Практичні заняття	20/6
Самостійна робота, в тому числі:	110/136
- розрахункова робота	30/30

Методичні рекомендації містять практичні завдання для їх виконання здобувачами вищої освіти під час вивчення кожної теми курсу «Податковий менеджмент» у рамках двох змістових модулів.

1. ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 1. СУТНІСТЬ ПОДАТКОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ.

Завдання 1.1. Розкрийте сутність податкового менеджменту. Здійсніть огляд трактувань терміну «податковий менеджмент» зарубіжними та вітчизняними науковцями. Запропонуйте визначення терміну «податковий менеджмент» (таблиця 1.1).

Таблиця 1.1

Трактування терміну «податковий менеджмент» зарубіжними та вітчизняними науковцями

Трактування терміну	Автор/джерело

Завдання 1.2. Наведіть характеристику суб'єктів, об'єкта, предмету, мети податкового менеджменту. Якими є функції податкового менеджменту? Наведіть характеристику державного, корпоративного та персонального податкового менеджменту та порівняйте їх функції.

Завдання 1.4. У чому полягають особливості організації податкового менеджменту на підприємстві? Виконайте презентацію на тему «Роль податкового менеджменту в управлінні підприємством».

Завдання 1.5. Виконайте презентацію на тему «Особливості механізму державного податкового менеджменту».

Завдання 1.6. Виконайте презентацію на тему «Податковий менеджмент у країнах ЄС».

Завдання 1.7. Опишіть таку функцію податкового менеджменту, як податкове планування. Яка роль податкового планування в управлінні податковими ризиками?

Завдання 1.8. Складіть глосарій термінів з теми «Сутність податкового менеджменту» (перелік термінів та їх трактування).

Завдання 1.9. Підприємство має борги за розрахунками за податками. Опишіть кроки та стратегії, які підприємство може вжити для підвищення ефективності податкового менеджменту.

Завдання 1.10. Здійсніть огляд та проаналізуйте актуальне податкове законодавство в Україні, опишіть його основні аспекти.

2. ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ ТА СФЕРИ ДІЯЛЬНОСТІ КОНТРОЛЮЮЧИХ ОРГАНІВ.

Завдання 2.1. Трактуйте яких принципів оподаткування (визначених ст. 4 ПКУ [1]) наведено в таблиці 2.1?

Таблиця 2.1

Принципи оподаткування та їх сутність*

№	Принцип	Сутність принципу
1		Кожна особа зобов'язана сплачувати встановлені ПКУ, законами з питань митної справи податки та збори, платником яких вона є згідно з положеннями ПКУ [1].
2		Забезпечення однакового підходу до всіх платників податків незалежно від соціальної, расової, національної, релігійної приналежності, форми власності юридичної особи, громадянства фізичної особи, місця походження капіталу [1].
3		Встановлення податків та зборів з урахуванням необхідності досягнення збалансованості витрат бюджету з його надходженнями [1].
4		Установлення податків та зборів відповідно до платоспроможності платників податків [1].
5		Установлення податків та зборів, обсяг надходжень від сплати яких до бюджету значно перевищує витрати на їх адміністрування [1].
6		Установлення податків та зборів у спосіб, який не впливає на збільшення або зменшення конкурентоздатності платника податків [1].
7		Зміни до будь-яких елементів податків та зборів не можуть вноситися пізніше як за шість місяців до початку нового бюджетного періоду, в якому будуть діяти нові правила та ставки. Податки та збори, їх ставки, а також податкові пільги не можуть змінюватися протягом бюджетного року [1].
8		Установлення строків сплати податків та зборів, виходячи із необхідності забезпечення своєчасного надходження коштів до бюджетів для здійснення витрат бюджету та зручності їх сплати платниками [1].
9		Визначення на законодавчому рівні усіх обов'язкових елементів податку [1].

*Джерело: Податковий Кодекс України [1]

Завдання 2.2. Які з нижченаведених податків та зборів є загальнодержавними, а які – місцевими?

➤ Податок на прибуток підприємств; податок на майно; податок на доходи фізичних осіб; єдиний податок; податок на додану вартість; акцизний податок; збір за місця для паркування транспортних засобів; екологічний

податок; рентна плата; мито; туристичний збір (стаття 9 та стаття 10 ПКУ [1]).

Таблиця 2.2

Загальнодержавні та місцеві податки і збори

Загальнодержавні податки	Загальнодержавні збори	Місцеві податки	Місцеві збори

Завдання 2.3. Які з нижченаведених функцій не належать до функцій Державної податкової служби України та на які установи покладено виконання цих функцій? Необхідне підкресліть [2,3]:

- здійснює контроль за дотриманням вимог податкового законодавства, законодавства щодо адміністрування єдиного внеску;
- забезпечує та здійснює контроль за дотриманням вимог законодавства з питань митної справи та в межах повноважень, визначених законом, законодавства з інших питань, контроль за дотриманням якого покладено на Держмитслужбу, під час переміщення товарів через митний кордон України та після завершення операцій з митного контролю та митного оформлення;
- розробляє та подає пропозиції щодо форм податкових декларацій (розрахунків), звітності та інших документів;
- забезпечує та здійснює контроль за застосуванням митних режимів, цільовим використанням товарів, поміщених у відповідний митний режим;
- здійснює контроль за правомірністю бюджетного відшкодування податку на додану вартість;
- забезпечує та здійснює контроль за доставкою товарів, які перебувають під митним контролем, до митниць призначення; формує перелік місць доставки;
- забезпечує достовірність та повноту ведення обліку платників податків (платників єдиного внеску), об'єктів оподаткування та об'єктів, пов'язаних з оподаткуванням;
- забезпечує та здійснює контроль за дотриманням правил переміщення валютних цінностей через митний кордон України;
- здійснює адміністрування податків, зборів, платежів, єдиного внеску, у тому числі проводить відповідно до законодавства перевірки та звірки платників податків (платників єдиного внеску);
- забезпечує здійснення заходів офіційного контролю у формі попереднього документального контролю в пунктах пропуску (пунктах

- контролю) через державний кордон, організовує міжвідомчу взаємодію з органами державної влади;
- контролює своєчасність подання платниками податків (платниками єдиного внеску) передбаченої законом звітності (декларацій, розрахунків та інших документів, пов'язаних з обчисленням і сплатою податків, зборів, платежів), своєчасність, достовірність, повноту нарахування та сплати податків, зборів, платежів, єдиного внеску;
 - запобігає та протидіє контрабанді, здійснює боротьбу з порушеннями митних правил на митній території України;
 - приймає рішення про розстрочення, відстрочення грошових зобов'язань та/або податкового боргу, а також про перенесення строків сплати розстрочених, відстрочених сум або їх частки, повідомляє Мінфіну про прийняті рішення та здійснює їх погодження з Мінфіном у випадках та порядку, визначених законодавством.

Завдання 2.4. Які права має ДПС України для виконання покладених на неї завдань? Необхідне підкресліть [2,3]:

- проводити у визначеному законодавством порядку перевірку показників, пов'язаних із визначенням об'єктів оподаткування та із своєчасністю, достовірністю, повнотою нарахування та сплатою всіх передбачених Податковим кодексом України податків, зборів, платежів, а також єдиного внеску, дотриманням вимог законодавства з інших питань, контроль за дотриманням якого покладено на ДПС;
- одержувати безоплатно в установленому порядку від державних органів та органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій незалежно від форми власності та їх посадових осіб інформацію, документи і матеріали, що стосуються законодавства з питань митної справи;
- проводити перевірку правильності та повноти визначення фінансового результату до оподаткування згідно з бухгалтерським обліком відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку або міжнародних стандартів фінансової звітності;
- брати участь у перевірках та інших заходах, що здійснюються державними органами;
- аналізувати фінансовий стан платника податків, що має податковий борг, та стан забезпечення такого боргу податковою заставою;
- скасовувати повністю або змінювати рішення територіальних органів Держмитслужби або їх посадових осіб, а також вживати передбачених законом заходів за фактами неправомірних рішень, дій або бездіяльності зазначених органів або посадових осіб;
- запрошувати платників податків (платників єдиного внеску) або їх представників для перевірки правильності нарахування та своєчасності сплати податків, зборів, платежів, єдиного внеску;

- отримувати від платників податків (платників єдиного внеску) та надавати в межах, передбачених законом, документи в електронному вигляді;
- проводити процесуальні дії у справах про порушення митних правил;
- запитувати та вивчати під час проведення перевірок первинні документи, що використовуються в бухгалтерському обліку, реєстри, фінансову, статистичну та іншу звітність, пов'язану з обчисленням і сплатою податків, зборів, платежів, виконанням вимог законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на ДПС;
- проводити адміністративне затримання осіб, які вчинили порушення митних правил, у визначеному законом порядку;
- користуватися відповідними інформаційними базами даних державних органів, державною системою урядового зв'язку та іншими технічними засобами.

Завдання 2.5. У чому полягає ключова функція ДПСУ – контрольна? Обґрунтуйте відповідь, посилаючись на Положення про ДПСУ.

Завдання 2.6. Здійсніть огляд Стратегічного плану Державної податкової служби України. Опишіть місію, стратегічні цілі та пріоритети діяльності ДПС України [4].

Завдання 2.7. Підготуйте презентацію та доповідь, присвячену одному з пріоритетних напрямів розвитку ДПС України (*напрямок обирається здобувачем вищої освіти* [4]).

3. ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 3. ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ПОДАТКОВОЇ СЛУЖБИ

Завдання 3.1. Яким структурним підрозділам апарату ДПСУ належать нижченаведені завдання та функції [5] (таблиця 3.1)?

Таблиця 3.1

Завдання та функції апарату ДПСУ*

Назва структурного підрозділу	Завдання/функції
	організація та контроль за своєчасністю подання податкової звітності, нарахування та сплати податків, зборів, платежів;
	організаційно-координаційне забезпечення функціонування системи внутрішнього контролю в ДПС;
	перегляд рішень територіальних органів ДПС у встановленому законодавством порядку;

	забезпечення реалізації державної політики у сфері контролю за наявністю ліцензій на провадження видів господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню відповідно до закону;
	документальне забезпечення діяльності апарату ДПС, встановлення єдиного порядку документування управлінської інформації, роботи з документами із застосуванням сучасних автоматизованих систем, методична допомога і контроль за дотриманням встановленого порядку роботи з документами у структурних підрозділах ДПС та її територіальних органах, на підприємствах, установах та організаціях, що належать до сфери її управління;
	реалізація державної політики з питань управління персоналом в ДПС;
	координація діяльності структурних підрозділів ДПС з метою забезпечення реалізації бюджетного процесу за доходами та платежами, контроль за справлянням яких закріплено за ДПС;
	ведення бухгалтерського обліку фінансово-господарської діяльності бюджетної установи та складення звітності;
	розроблення, організація та контроль за проведенням заходів щодо запобігання корупційним правопорушенням та правопорушенням, пов'язаним з корупцією;
	здійснення реєстрації та ведення обліку платників податків, об'єктів оподаткування та об'єктів, пов'язаних з оподаткуванням;
	розробка та участь у розробці проєктів нормативно-правових актів з питань, що належать до компетенції ДПС;
	організація взаємодії та обміну інформацією з державними органами інших держав згідно із законодавством України, міжнародними договорами;
	організація електронного документообігу в ДПС.
	своєчасне розроблення та реалізація разом з іншими структурними підрозділами державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій заходів, що забезпечують охорону державної таємниці;
	організація та ведення секретного діловодства.

**Джерело: [5].*

Завдання 3.2. Опишіть особливості роботи з персоналом та його професійного розвитку в органах ДПС України. Яким чином має бути проведений конкурс на заміщення вакантних посад в органах ДПС України?

Завдання 3.3. Опишіть сфери діяльності Головного управління ДПС у Чернігівській області (таблиця 3.3).

Таблиця 3.3.

Характеристика діяльності Головного управління ДПС
у Чернігівській області

Керівництво та розподіл обов'язків між керівним складом	Опис організаційної структури	Завдання	Функції	Права для виконання покладених завдань

Завдання 3.4. Розкрийте основні аспекти інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Державної податкової служби в Україні. Які інструменти та джерела інформації використовуються для здійснення аналітичної роботи та прийняття податкових рішень?

Завдання 3.5. Які автоматизовані аналітичні інструменти можуть використовуватися для аналізу фінансових даних та прийняття рішень в сфері адміністрування податків? Опишіть основні функції та можливості кожного з інструментів.

Завдання 3.6. Розгляньте різні джерела та види податкової інформації, які використовуються платниками податків та органами ДПС України. Опишіть основні характеристики та сфери використання кожного виду податкової інформації.

4. ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 4. МЕТОДИ ТА ІНСТРУМЕНТИ ПОДАТКОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

Завдання 4.1. У чому відмінність між державним податковим менеджментом та корпоративним податковим менеджментом? Опишіть функції державного податкового менеджменту та корпоративного податкового менеджменту.

Завдання 4.2. Наведіть характеристику моделей податкового менеджменту. Опишіть ключові принципи та особливості кожної з цих моделей. На Вашу думку, яку модель доцільно використовувати з метою мінімізації податкових ризиків?

Завдання 4.3. Опишіть різні типи правопорушень, які можуть виникати у сфері оподаткування, а також визначте їх можливі причини та наслідки. Надайте рекомендації щодо запобігання правопорушень у сфері оподаткування.

Завдання 4.4. Опишіть ключові етапи податкового прогнозування для компанії з урахуванням її фінансових показників та податкових обов'язків. У яких випадках варто переглядати податковий прогноз та оновлювати податковий план?

Завдання 4.5. Опишіть легальні методи та стратегії оптимізації оподаткування, такі як використання податкових пільг, зміна структури бізнесу або оптимізація витрат.

Завдання 4.6. Яким чином відбувається ідентифікація податкових ризиків та оцінювання їх впливу на результати діяльності підприємства? Запропонуйте шляхи підвищення ефективності управління податковими ризиками.

5. ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 5. ОБЛІК ПЛАТНИКІВ ПОДАТКІВ

Завдання 5.1. Опишіть порядок обліку платників податків у контролюючих органах. Які основні напрями можливих покращень ефективності системи обліку платників податків в Україні за результатами її аналізу виділяють експерти-практики та науковці?

Завдання 5.2. Ви є фахівцем контролюючого органу, до якого звернувся представник юридичної особи, яка відкриває новий відокремлений підрозділ, з метою отримання консультації щодо взяття нового підрозділу на облік за основним місцем обліку платників податків. Опишіть порядок дій, встановлений чинним законодавством України, для взяття на облік відокремленого підрозділу юридичної особи.

Завдання 5.3. Ви є фахівцем контролюючого органу, до якого звернулася фізична особа з метою отримання консультації щодо взяття її на облік як самозайнятої особи. Опишіть порядок дій, встановлений чинним законодавством України, для взяття на облік самозайнятої особи.

Завдання 5.4. Ви є фахівцем контролюючого органу та Вам потрібно виконати документальне оформлення взяття платника податків на облік. Які документи мають бути оформлені та яким чином забезпечити їх належне зберігання?

Завдання 5.5. Ви є фахівцем контролюючого органу, до якого звернувся платник податків з метою зняття з обліку. Опишіть порядок дій, встановлений чинним законодавством України, для зняття з обліку платника податків.

Завдання 5.6. Виконайте презентацію на тему «Проблеми обліку платників податків в Україні та напрями їх вирішення».

Завдання 5.7. Виконайте презентацію на тему «Автоматизовані технології в обліку платників податків: вітчизняний та зарубіжний досвід».

6. ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 6. ПОДАТКОВИЙ КОНТРОЛЬ У СИСТЕМІ ПОДАТКОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

Завдання 6.1. Проведіть дослідження та напишіть наукове есе на тему «Сутність податкового контролю в Україні». При написанні наукового есе доцільно дослідити та розкрити такі питання: основні принципи та завдання податкового контролю, його роль у системі адміністрування податків, зборів та платежів в Україні, інструменти та методи, що застосовуються в податковому контролі, переваги та виклики, пов'язані з його реалізацією.

Завдання 6.2. Підготуйте презентацію на тему «Види податкового контролю в Україні». В презентації доцільно розглянути завдання та цілі різних видів податкового контролю, а також здійснити огляд методів та процедур, які використовуються у рамках різних видів податкового контролю.

Завдання 6.3. Розкрийте сутність та роль податкових перевірок у системі податкового контролю. Поясніть, яким чином податкові перевірки сприяють виявленню порушень та ухилення від сплати податків. Які процедури використовуються під час податкових перевірок та які основні кроки здійснюються під час їх проведення?

Завдання 6.4. Наведіть класифікацію податкових перевірок. Які основні критерії використовуються для класифікації податкових перевірок?

Завдання 6.5. Проведіть дослідження та підготуйте аналітичну записку на тему «Сучасний стан контрольно-перевірочних робіт та аналіз ефективності податкового контролю в Україні». У аналітичній записці необхідно представити результати досліджень сучасного стану контрольно-перевірочних робіт, оцінити ефективність системи податкового контролю в Україні, ідентифікувати недоліки та виклики, здійснити огляд можливих шляхів покращення податкового контролю в Україні, які пропонуються науковцями та практиками, а також навести рекомендації щодо вдосконалення системи на основі проведеного аналізу.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 7. МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ПЕРЕВІРОК КОНТРОЛЮЮЧИМИ ОРГАНАМИ

Завдання 7.1. Наведіть характеристику перевірок, які може проводити ДПС України (таблиця 7.1).

Таблиця 7.1

Види перевірок та їх характеристика

Вид перевірки	Сутність	Особливості проведення

Завдання 7.2. Посадовими особами ДПСУ проводиться планова документальна перевірка ПАТ «Лайт». Необхідно надати відповіді на наступні запитання:

- ✓ Які документи платник податків зобов'язаний надати посадовим особам контролюючих органів?
- ✓ Чи зобов'язаний платник податку передавати посадовим особам контролюючих органів документи, що містять комерційну таємницю або є конфіденційними?
- ✓ Чи дозволяється посадовим особам контролюючих органів вилучення оригіналів первинних, фінансово-господарських, бухгалтерських та інших документів?
- ✓ Чи дозволяється витребування документів від платника податків посадовими (службовими) особами контролюючих органів?

Завдання 7.3. Посадові особи контролюючого органу планують розпочати проведення документальної виїзної перевірки ТОВ «Дайджест». Необхідно надати відповіді на наступні запитання:

- ✓ Які документи мають пред'явити або надіслати посадові особи контролюючого органу?
- ✓ Чи можуть посадові (службові) особи контролюючого органу бути недопущеними до проведення документальної виїзної перевірки у разі непред'явлення (відсутності надсилання) платнику податків цих документів?
- ✓ Чи може платник податків відмовитися від перевірки? Які дії реалізують посадові (службові) особи контролюючого органу у разі відмови платника від перевірки?

Завдання 7.4. Використання нелегальної найманої праці є одним з типових порушень, яке виявляється під час перевірок суб'єктів господарювання представниками органів ДПС України. Які наслідки для суб'єкта господарювання матиме це порушення? На які питання слід звернути увагу

посадовим особам контролюючого органу під час перевірки розрахунків з оплати праці на підприємстві?

Завдання 7.5. За результатами планової документальної перевірки ПАТ «Сяйво» посадовими особами ДПСУ складається акт перевірки. Які структурні компоненти має містити акт перевірки? Моделюючи практичну ситуацію та користуючись зразком форми акта [6], складіть акт перевірки.

8. ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 8. ПОРЯДОК ПОГАШЕННЯ ГРОШОВИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ТА ПОДАТКОВОГО БОРГУ ПЛАТНИКІВ ПОДАТКІВ

Завдання 8.1. Ознайомтеся з визначенням та сутністю понять «податкове зобов'язання» та «грошове зобов'язання». Яку роль вони відіграють у визначенні податкових зобов'язань платників?

Завдання 8.2. Проаналізуйте процедуру визначення податкового та грошового зобов'язання контролюючими органами. Які критерії та джерела інформації використовуються для визначення розміру зобов'язань платника? Розгляньте нормативно-правові акти, які регулюють цей процес.

Завдання 8.3. Розкрийте сутність поняття «податкове повідомлення». Опишіть призначення та процедури відправлення і отримання кожного виду повідомлень. Розгляньте, які формати використовуються для передачі цих повідомлень (паперовий формат, електронні повідомлення, віртуальні кабінети тощо). Які права та обов'язки мають платники податків у зв'язку з отриманням податкового повідомлення?

Завдання 8.4. Опишіть порядок, строки та способи погашення заборгованості платників податків. Якими мають бути дії платника податку у разі неможливості погашення боргу?

Завдання 8.5. Ознайомтеся з поняттям «безнадійний податковий борг». Розгляньте критерії, за якими вирішується питання щодо списання податкового боргу як безнадійного. Опишіть процедуру, за якою вирішується питання щодо списання безнадійного податкового боргу. Розгляньте правові та адміністративні вимоги, які необхідно виконати для отримання списання.

Завдання 8.6. Якими нормативно-правовими актами регламентується процедура списання безнадійного податкового боргу? Наведіть приклади ситуацій, коли податковий борг вважається безнадійним та може бути списаний. Розгляньте фактори та обставини (кризовий фінансовий стан, банкрутство, неможливість стягнення боргу тощо), які можуть вплинути на рішення про списання.

Завдання 8.7. Розкрийте етичні, економічні та соціальні наслідки списання безнадійного податкового боргу. Розгляньте переваги та недоліки такої практики, визначте можливі альтернативні шляхи розв'язання проблеми безнадійного податкового боргу.

9. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436–IV (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>
2. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. Редакція від 01.01.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
3. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 № 8073-X (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/80731-10>
4. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>
5. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV (зі змінами). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/435-15>
6. Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг» від 22.05.2003 р. № 851-IV (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15#Text>
7. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. № 996-XIV (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>
8. Закон України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 08.07.2010 № 2464-VI (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2464-17#Text>
9. Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження форми Податкової декларації з податку на прибуток підприємств» від 20.10.2015 р. № 897 (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1415-15#Text>
10. Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження форм та Порядку заповнення і подання податкової звітності з податку на додану вартість» від 28.01.2016 р. № 21 (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0159-16#Text>
11. Постанова Кабінету міністрів України «Про затвердження положень про Державну податкову службу України та Державну митну службу України» від 06.03.2019 р. № 227 (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/227-2019-%D0%BF#Text>
12. Архірейська Н.В., Панасейко І.М., Панасейко М.С. Особливості податкової політики України в сучасних умовах та шляхи її удосконалення. *Науковий погляд: економіка та управління*. 2022. № 3 (79). С.164-172. DOI: <https://doi.org/10.32782/2521-666X/2022-79-23>

13. Бурашнікова О. Міжнародний досвід цифровізації в податковій сфері. *Humanities studies: Collection of Scientific Papers*/ Ed. V. Voronkova. Zaporizhzhia: Publishing house "Helvetica". 2023. № 14 (91). Pp. 148–157. DOI: <https://doi.org/10.32782/hst-2023-14-91-17>

14. Євтушевська О.О. Податкове планування у системі корпоративного податкового менеджменту. *Food Industry Economics*. 2021. Т. 13. № 2. URL: <https://journals.ontu.edu.ua/index.php/fie/article/view/2038>

15. Коваль Н.І. Подолянчук О.А. Податковий менеджмент в умовах сучасних реалій: теоретичні та правові основи. *Ефективна економіка*. 2023. № 3. DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2023.3.23>

16. Костишин Н., Яковець Т. Обліково-податкова система в умовах воєнного стану: як діяти та, які наслідки. *Вісник економіки*. 2022. Вип. 2. С.99–110. DOI: <https://doi.org/10.35774/visnyk2022.02.099>

17. Купчак М.Я., Саміло А.В. Податковий менеджмент: навч. посібник. Львів, 2020. 185 с.

18. Лагодієнко Н.В., Євтушевська О.О., Накісько О.В. Місце податкового менеджменту в системі управління державними фінансами. *Ефективна економіка*. 2022. № 4. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/4_2022/8.pdf

19. Левицька С.О., Осадча О.О. Ризико-орієнтований підхід у системі податкового менеджменту. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка»: науковий журнал*. Острого: Вид-во НаУОА. 2022. № 24 (52). С. 39–47.

20. Лушко С.М., Чернюк Т.І. Персональний податковий менеджмент: теоретичні аспекти та практична реалізація. *Modern Economics*. 2023. № 38 (2023). С. 63-68. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V38\(2023\)-10](https://doi.org/10.31521/modecon.V38(2023)-10)

21. Мороз Е.Г. Податковий менеджмент: навч. посібник. [Електронне видання]. Рівне: НУВГП, 2020. 412 с. URL: <http://surl.li/jkjrr>

22. Писаренко В.П., Безкровний О.В., Мисник Т.Г. Корпоративний податковий менеджмент як основа забезпечення фінансової безпеки підприємства. URL: <https://dSPACE.pdau.edu.ua/server/api/core/bitstreams/e60a4dad-fdc0-4ab3-99d7-53f74382d557/content>

23. Податковий менеджмент. Методичні рекомендації до виконання розрахункової роботи та самостійної роботи для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня спеціальності 071 «Облік і оподаткування» усіх форм навчання/Укл. Гнедіна К.В. Чернігів: НУ «Чернігівська політехніка». 2023. 14 с.

24. Пухальський В. Теоретичні аспекти податкового контролю. *Молодий вчений*. 2022. № 1 (101). С. 32-36.

25. Швабій К. Податки під час війни та після. LB.ua. 2022. URL: https://lb.ua/blog/kostiantyn_shvabii/517086_podatki_pid_chas_viyni_pislya.html

26. Balasoiu N., Chifu I., Oancea M. Impact of Direct Taxation on Economic Growth: Empirical Evidence Based on Panel Data Regression Analysis at the Level of Eu Countries. *Sustainability*. 2023. № 15, 7146. DOI: <https://doi.org/10.3390/su15097146>

27. Hnedina K. Environmental taxation as a tool for energy decarbonization. *Modern Science - Moderní věda*. 2020. № 10. P. 143-152.

28. Pica Luís. The New Challenges of Artificial Intelligence, Profiling and Bigdata Analysis by Tax Administrations: Will the Right to Meet these New Challenges Be Shown? *JusGov Research Paper*. 2023. № 2023-04. DOI: <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.4401050>

29. Tax Planning for Beginners: 6 Tax Strategies & Concepts to Know. URL: <https://www.nerdwallet.com/article/taxes/tax-planning>

30. What Are Tax Management Strategies? URL: <https://www.trilogyfs.com/tax-management-strategies/>

Інформаційні ресурси

1. Податковий менеджмент. Система дистанційного навчання НУ «Чернігівська політехніка» Moodle: веб-сайт. URL: <https://eln.stu.cn.ua/course/view.php?id=6095>

2. Державна податкова служба України: веб-сайт. URL: <https://tax.gov.ua/>

3. Головне управління ДПС у Чернігівській області: веб-сайт. URL: <https://ch.tax.gov.ua/>

4. Онлайн навчання. Державна податкова служба України: веб-сайт. URL: <https://tax.gov.ua/baneryi/onlayn-navchannya>

5. Сервіс «Пульс» Державної податкової служби України: веб-сайт. URL: <https://tax.gov.ua/others/puls->

6. Податкове законодавство. Державна податкова служба України: веб-сайт. URL: <https://tax.gov.ua/zakonodavstvo/podatkove-zakonodavstvo/>

10. ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ

1. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>

2. Положення про Державну податкову службу України. Затв. постановою Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р. № 227. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/227-2019-%D0%BF#Text>

3. Положення про Державну митну службу України. Затв. постановою Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р. № 227. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/227-2019-%D0%BF#Text>

4. Місія, стратегічні цілі та пріоритети. Офіційний сайт Державної податкової служби України. URL: <https://tax.gov.ua/pro-sts-ukraini/misiya-ta-strategichni-tsili>

5. Апарат. Державна податкова служба України. URL: <https://tax.gov.ua/pro-sts-ukraini/struktura/aparat/>

6. Зразок форми акта (довідки) документальної планової/позапланової виїзної перевірки податкового, валютного та іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи. Затв. Наказом ДФС 01.06.2017 № 396 (із змінами, внесеними наказом ДФС 08.05.2019 № 358). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0396872-17#Text>